

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1984 йил 21 июндан ЧИКА БОШЛАГАН • № 291 (19.067) • Сешанба, 18 декабрь 1984 йил • Баҳоси 3 тийин.

К. У. ЧЕРНЕНКО МЕНГИСТУ ХАЙЛЕ МАРИАМ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

Суҳбат пайти. (ТАСС — УзТАГ телефотоси).

17 декабрь куни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко Эфиопия Ишчи партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Социалистик Эфиопия Муваққат Ҳарбий Маъмурий Кенгашининг Раиси Менгисту Хайле Мариам билан учрашди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюроси аъзоллигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. Н. Пономарев қатнашди.

Суҳбат чоғида Совет — Эфиопия ҳамкорлигининг, Африкадаги вазиятнинг бундан бир масалалар ҳамда иккала томонни қизиқтирувчи бошқа бир қанча халқлар проблемалар хусусида самарали равишда фикрлашди олинди. СССР билан Социалистик Эфиопия ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома билан мустақамланган Совет — Эфиопия кўп томонлама муносабатлари муваффақиятли ривожланиб бораётганлигини қўқур маънурият изҳор этилди.

К. У. Черненко узоққа чўзилб кетган қўрғоқчилик натижасида Эфиопия аҳолиси бошига тушган оғир синовларга совет кишилари жуда ачинаб қараётганлигини ҳамда имкони борча зарур ёрдам ва мадад беришга интилаётганлигини уқтириб ўтди. Эфиопия хукуматининг қўрғоқчилик оқибатларини бартараф этиш йўлидаги қатъий ҳаракатлари

га юқори баҳо берилди. Эфиопия халқи ва раҳбарлари номидан Менгисту Хайле Мариам табиий офатдан азият чеккан Эфиоп халқига ўз вақтида берилган беғараз ёрдам учун Совет Иттифоқи хукумати ва халқига чуқур миннатдорчилик изҳор этилди.

Менгисту Хайле Мариам Эфиопия Ишчи партиясининг шу йил сентябрь ойида бўлиб ўтган Тазис сўзсиз қарорларини амалга ошириш соҳасида партия қилаётган ишлар ҳақида ахборот берди. К. У. Черненко илмий социализм ғояларига амал қилган Эфиопия Ишчи партиясининг тузиллиши Эфиопия революциясининг ривожлантиришда янги босқинни бошлаб берганлигини, Эфиопия учунгина эмас, шу билан бирга Африкадаги барча тараққийларар кучлар, халқлар революцион ҳаракат учун ҳам муҳим воқеа бўлганлигини уқтириб ўтди. КПСС билан Эфиопия Ишчи партиясининг дўстона алоқалари аҳамияти алоҳида таъкидланди ва бу алоқаларни янада ривожлантиришга иккала томоннинг интила бориши билдирилди.

К. У. Черненко билан Менгисту Хайле Мариам иккала мамлакат ўртасида мустақамлашиб бораётган иқтисодий ва савдо-сотиқ муносабатларининг аҳамиятини юқори баҳоладилар. СССР билан Эфиопия ўртасида 1984 йил сентябрда имзоланган узоқ муддатли иқтисодий ҳамкорлик программаси шу муносабатларни ривожлантиришга ҳамда имкони борча зарур ёрдам ва мадад беришга интилаётганлигини уқтириб ўтди.

К. У. Черненко билан Менгисту Хайле Мариам Африка қитъасидаги аҳолини муҳома қилдилар. Империа-

КРЕМЛДА УЧРАШУВ

КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Сийёсий бюроси аъзоллигига кандидат, КХДР Маъмурий Кенгаши Бош министрининг ўринбосари Ким Ёк Синни 17 декабрь куни Кремлда қабул қилди.

Ўз ўзига ўтган суҳбат вақтида Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, КХДР Президентини Ким Ир Сен бошчилигидаги КХДР партия-давлат делегациясининг май ойида СССРга қилган визити чоғида эришилган аҳдономалар мувофиқ Совет — Корея ҳамкорлигини янада ривожлантириш масалалари кўриб чикилди.

Ҳар икки мамлакат халқларининг, бутун жаҳон социализм халқларининг манфаатларига мос бўлиб тушувчи марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм принциплари асосида ҳар икки томоннинг СССР билан КХДР ўртасидаги ҳамкорликни янада мустақамлашга бўлган муддаоси таъкидланди.

Суҳбат ўртоқлик вазиятида ўтди. (ТАСС)

ДУШАНБА, 16 декабрь

Бугун республика пойтахтининг В. И. Ленин номидаги беш майдонига Тожикистон ССР ва Тожикистон Компартияси ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган байрам намойиши бўлиб ўтди.

Байрам Қизил Байроқ ордени ўрта Осиё ҳарбий округи қўбандиқларининг ҳарбий қадри билан очилди.

Меҳнат ветеранлари, республика юбилейига бағишланган социалистик мусобақа ғолиблари меҳнаткашларининг байрам колонналарига бошчилик қилдилар.

Республика ишчилар синфининг вакиллари: курувчилик, мураккаб ускуналарнинг бўвдкорлари, енгил саноат ходимлари байрам колонналари сарида ўтдилар.

КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Набиев, Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Г. П. Паллаев, Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси К. М. Мақдумов, тантаналарда қатнашаётган қардош республикалар делегацияларининг бошчилари байрам қатнашчиларини табриқладилар. (ТАСС)

ДЎСТЛИК ҚАНОТ БОҒЛАБ

Душанба, 16 декабрь. Бугун республика пойтахтининг В. И. Ленин номидаги беш майдонига Тожикистон ССР ва Тожикистон Компартияси ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган байрам намойиши бўлиб ўтди.

Байрам Қизил Байроқ ордени ўрта Осиё ҳарбий округи қўбандиқларининг ҳарбий қадри билан очилди.

Меҳнат ветеранлари, республика юбилейига бағишланган социалистик мусобақа ғолиблари меҳнаткашларининг байрам колонналарига бошчилик қилдилар.

Республика ишчилар синфининг вакиллари: курувчилик, мураккаб ускуналарнинг бўвдкорлари, енгил саноат ходимлари байрам колонналари сарида ўтдилар.

КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Набиев, Тожикистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Г. П. Паллаев, Тожикистон ССР Министрлар Советининг Раиси К. М. Мақдумов, тантаналарда қатнашаётган қардош республикалар делегацияларининг бошчилари байрам қатнашчиларини табриқладилар. (ТАСС)

К. У. Черненко К. Миямото билан учрашди

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко 17 декабрь куни Япония Компартияси Марказий Комитетининг Раиси К. Миямото билан учрашди. КПСС билан ЯКП делегациялари ўртасида бўлиб ўтган музокараларнинг яқунлари муҳома қиллинди.

Ҳар икки томон ана шу музокараларнинг муваффақиятли тугалланганидан мамнун эканлигини изҳор этиди. Делегациялар тайёрланган қўшма баёнот маълум қилди.

К. У. Черненко билан К. Миямото КПСС билан Япония Компартияси ўртасидаги ҳамкорлик бундан буён ҳам самарали ривожланаверади, деб ишонч билдирдилар.

Ўртоқлик вазиятида ўтган учрашувда Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюроси аъзоллигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. Н. Пономарев, КПСС

Марказий Комитетининг аъзолари А. М. Александров ва В. В. Загладин, Япония томонидан — ЯКП Марказий Комитети Секретариатининг Раиси М. Канэко, ЯКП Марказий Комитети Президиуми Домий бюросининг аъзоси Х. Татика иштирок этидилар. (ТАСС)

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ АНГЛИЯДА

ЛОНДОН, 17 декабрь. (ТАСС). Расий визити билан Буюк Британияга борган СССР Олий Совети делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. С. Горбачев Буюк Британия бош вазирини М. Тэтчер билан учрашди.

М. С. Горбачев М. Тэтчерга КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. У. Черненконинг шахсий мактубини топширди. Мактубда ҳозир вужудга келган халқаро вазиятда Совет Иттифоқи билан Буюк Британия ўртасида муайян ҳамжиҳатлик ўрнатилиши, уларнинг ядро уруши хавфини камайтириши, Европа ва халқаро хавфсизлигини мустақамлаш масалаларига муносабатини катта аҳамият касб этмоқда, деб таъкидланди.

М. Тэтчер олинган мактубини юксак қадрлашини айтиб ва унда билдирилган фикрлар Ғарб билан Шарқ ўртасида аҳдономаларга эришиш йўллари қидириш аҳимини бор, деб умид қилиш имкони беради, деб айтишди.

Бу компания Совет Иттифоқи билан азалдан ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиб келмоқда.

МЕҲНАТКАШЛАР ТАЛАБИНИ ТЎЛАРОҚ ҚОНДИРАЙЛИК

17 декабрь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашида савдо-сотиқ, аҳолига маънавий хизмат кўрсатишни яхшилаш, товар обороти планининг бажарилиши ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни қўбандиқларини масалалари кўриб чикилди. Кенгашида область партия комитетлари ва Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область иқтисодиёт комитетлари ва Тошкент шаҳар иқтисодиёт комитети раисларининг ўринбосарлари, министрлик ва идораларнинг раҳбарлари иштирок этидилар. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. К. Михайлов доклады қилди.

Ўн биринчи беш йиллик мобайнида чакана товар обороти ва қўрсатилган хизматлар ҳажми ўсганлигига қарамай, республика меҳнаткашларининг талаб ва эҳтиёжлари ҳали тўлиқ қондирилмаётганлиги кенгашида уқтириб ўтди. Савдо-сотиқни ва аҳолига маънавий хизмат кўрсатишни янада такомиллаштириш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми белгиланган тадбирлар етарли даражада сабот билан амалга оширилмаётгани, шу соҳада очиб ташланган салбий ҳодисалар сўз бартараф этилмоқда. Савдо-сотиқни, маънавий хизмат кўрсатишни ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ташкил этишни анча яхшилаш зарурлиги таъкидланди. Кадрлар билан ишлашни такомиллаштириш тармоқларини ҳа-

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ, ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида шудгорларнинг бориши тўғрисида шу йил 17 декабрьгача бўлган МАЪЛУМОТ (Тошхирка) нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда шудгорланган майдон; учинчи устун — мавсум бошдан буён		
Тошкент	1,4	93,2
Наманган	0,1	88,6
Бухоро	—	80,7

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

УРГАНЧ, 17 декабрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда халқ депутатлари Хоразм области Советининг сессияси бўлди. Область иқтисодиёт комитетининг 1984 йили иш тўғрисидаги ҳисобот тингланди.

Депутатлар областни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилги планини ва маҳаллий бюджетини, шунингдек 1983 йилги бюджетнинг иқтисодиёт тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқладилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия, ҳўжалик органларида кўп ил самарали ишлаганини учун ва турилган кўнига элик ил тулиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Оҳангарон район комитетининг биринчи секретари ўртоқ Карим Иброҳимови Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фахрий аълиги билан мукофотлади.

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТЛАР

СССР Олий Совети Президиумининг 1984 йил 13 декабрдаги Фармонида буюн Ўзбекистон ССРда истиқомат қилувчи ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбияланган кўп болали 151 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди, уларга «Қаҳрамон она» ордени тоширилди. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси О. САЛМОНОВ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. ҲАЙДАРОВА, Тошкент шаҳри, 1984 йил 17 декабрь.

ИЛГОР ТАЖРИБА — ОММАГА!

ИСТИҚБОЛ УФҚЛАРА

Патчиликнинг интенси вивокантириш, тармоқнинг самарадорлигини ошириш маъфавтлари партия, совет, қишлоқ ҳўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари ҳамда мутахассислари, барча пахтакорлар олдида илгор, прогрессив усулларни кенг жорий этиш, ишлаб чиқариш жараёнларини чин маънос билан комплекс механизациялаш негизда маҳсулот еттиштириши кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш ва таннархини камгайиришга эришиш вазифасини тобора кескинроқ қилиб қўймоқда. Бу соҳада икюдий эланилаётган, пахтачиликнинг вивокантириш истиқболлари ҳақида ўйлаишаётган ва унинг уфқларини аниқ тасавур этилаётган, илғаб олганин тўғри йўлдан собетқадамлик, қатъият ва сабот-матонат билан дадил олға борлаётган жойларда яхши натижага эришиляпти. Бунки пойтахт Тошкент области мисолида кирси мумкин.

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

ХАЛҚИМИЗИНИНГ интиланга толе ёр деган нақл бор. Уни замонавиизнинг руҳига мослаштириб, икюдий изланганга толе ёр десак, тўғри бўлар. Тошкентлик пахтакорлар тармоқини интенси вивокантиришининг ёрқин, истиқболли йўлини топиш мақсадида узок давр мобайнида икюдий излаиши ва нийоат бунга муваффақ бўлишди. Ана шу излаишда, ёрқин истиқбол сари олға томон дадил интилишга, оммавий ташаббусқа областа ва район партия комитетлари, бошлагич партия ташкилотлари бошчилиқ қилишди. Улар дастлаб Бўна районидида «Октябрь 40 йиллиги» колхозида, сўнг Галаба району ҳўжаликларидида қўлланилган ва нийоат областадида барча районлар, колхоз ҳамда совхозларда Тошкент технологияси номи билан юритила бошлаган илгор, прогрессив усулнинг мустаҳкам қарор топишини таъминлашди. Эндиликда областадида истисносиз барча ҳўжаликлар пахтаи ана шу илгор усул билан етиштирмоқда.

Маълумки, ҳар қандай янгилик вужудга келиш ва ҳаётдан, ишлаб чиқаришдан мустаҳкам ўрин олиши йўлида фикрлар, тарафдорларни ҳамда муҳолифларни кураши, қарор топиш жараёнида эришилган муваффақиятлар ва юз берган камчиликлар туфайли қийинчиликларга, тўсиқларга дуч келади. Агар у ҳаётчан, тўғри ва самарали бўлса, қийинчиликларни, тўсиқларни енгиб ўтиб, ўзига йўл топади, эътироф этилади ва кең қўлланилади. Тошкент технологияси ҳам пахтачиликдида илгор, прогрессив усул сифатида ҳаёт имтиҳоидан, ишлаб чиқариш синовидан шараф билан ўтди. Унинг самараси, пахтачиликни вивокантиришдидаги роли ҳеч сўзсиз кең эътироф этилди ва мустаҳкам ўрин эгаллади.

Албатта, бу усул муваффақиятларга эришиш билан бир қаторда, хатога йўл қўйиши, мураккаб шароитнинг ўзига хос хусусиятлари тўла ҳисобга олинамаслиги оқибатида хусусан бултур авваллидек яхши самара бермаганлиги каби қисман муваффақиятсизликларга ҳам учради. Бундай ҳол булдан кейин ҳам такрорланиши мумкин. Аммо Тошкент технологияси илгор, прогрессив усул эканлиги, пахтачиликни вивокантириш, тармоқнинг самарадорлигини оширишининг муҳим омил бўлиб қолиши шак-шубҳасиздир.

Ҳўш, Тошкент технологияси пойтахт области деҳқонларида пахта етиштиришни кўпайтириш имконини бердики? У илгор усул сифатида ўзини оқладики? Бу саволларга умуман икюдий жавоб бериш мумкинми?

ЭЪТИРОЗГА ЎРИН ЙЎҚ

ДАДИЛ АЙТИШ КЕРАККИ, мумкин! Тошкент технологиясини қўлланиш туфайли кейинги даврда областа ҳар гектар ерининг ҳосилдорлиги ва пахтаиниң илби ҳажми сезиларли равишда ошганлигига мўл ҳамда эртаги ҳосил етиштирилиб ва уни машиналар билан жадал териб олиб, йнгим-терим ишларининг суръати мисли қўрилмаган даражада тезлаштирилганлигига, план ва мажбурият қисқа муддатда барвақт бакарилганлигига тааллуқли қўйидаги мисоллар бунинг далилидир.

Тошкент технологияси қўлланилмадан олди, яъни 1975 йили областа 140,1 миң гектар майдонда пахта етиштирилган, давлатга 430,2 миң тонна маҳсулот сотилганди. Тошкент технологияси қўлланила бошлаган, 1976—1980 йилларда пахта майдини озуча экинлари майдонини кеңгайтириш ҳисобига қисқартирилиб, 136 миң гектар майдонга экинчи экилды. Беш йил мобайнида ҳар йили ўрта ҳисобда 453,6 миң тоннадан пахта етиштирилди. Агар 1975 йили гектаридан 30,7 центнердан ҳосил олинган бўлса, кейинги беш йилда ўртача ҳосилдорлиги 33,2 центнерга тўғри келди. Тошкент технологияси, айниқса, тўла шаклланиб, унинг хусусиятлари, талаб ва қонуи-қондалари ўзлаштирилиб олганича, яхши натижа бера бошлады. 1979 йили 471,6 миң тонна, 1980 йили эса 485,1 миң тонна «оқ олтин» етиштирилди. Бу йилларда пахта асосан машиналар билан терилди. Теримда юксак суръат таъминланди. План ва мажбурият эрта муддатларда бакарилди. 1981 йил ҳосилдорлигини ошириш, пахтаиниң илби ҳажмини кўпайтиришда энг юксак қўқнига қўтаришган. Тошкент технологияси энг яхши самара берган йил бўлди. Шу йили областа энг мўл ва энг эртаги ҳосил етиштирилди. Давлатга пландида 425 миң тонна ўрнига 489 миң тонна пахта етакзиб берилди. Ҳосилдорлик 36,1 центнерни ташкил этди. Машина терими кең йўлга қўйилган туфайли ҳосилни йнгиб-териб олиш ва тайёрлаш суръатини тезлаштиришда пахтачилик тарихида мисли қўрилмаган рекорд кўрсаткичга эришилди. Халқ ҳўжалик плани республикада биринчи бўлиб жуда барвақт — 14 октябрда, социалистик мажбурият эса 17 октябрда адо этилди. Жами ҳосилнинг 86 проценти машиналар билан терилди, 95 процентини биринчи сортларга қабул қилинди. 1982 йили ҳам Тошкент технологияси илгор усул сифатида ўзини оқлади. Пландида 430 миң тонна ўрнига 470 миң 144 тонна пахта етиштирилди. Ҳосил йнгим-терим индустриал технологияси асосида ташкил этилган, илби кеңг машиналаштирилган туфайли унинг суръати жадалланди. План ва мажбурият илгарини йиллардагидек республикада биринчи бўлиб жуда барвақт бакарилди.

Ўтган йилнинг шарт-шароити ва натижаси ҳақида алоҳида тўхталиб ўтишга тўғри келади. Маълумки, бултур об-ҳо шароити пахтачилик учун жуда нукулай бўлди. Шунга қарамай, тошкентликлар илгор технологиясини икюдий қўлланиб, мураккаб шароитда мўл ва эртаги ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Улар ҳосил йнгим-теримдида машиналардан кең фойдаланиб, пахтаи терини ва тайёрлаш суръатини имкони борича тезлаштиридилар. Бир неча кун давомидида йиллик планининг 3—3,5 проценти миңдоридида булдан ҳам ошириб пахта тайёрланди. Бу ўтган йилги қийин

шароитда яхши кўрсаткич эди. Бултур республикадаги бошда биронта областа ҳам бунга эришолгани йўқ. План ва мажбурият муддатидан олдин бакарилди. Давлатга пландан ташқари 21 миң тоннадан зиёд маҳсулот етказиб берилди. Ҳар гектар ердан 33,1 центнер ҳосил олинди. Бу республикадаги ўртача кўрсаткичдан 1,7 центнер ортиқ.

Шундай қилиб, Тошкент технологиясини қўлланиш орқали ҳар қандай шароитда ҳам пахтадан мўл ва эртаги ҳосил етиштириш, уни жадал суръатлар билан йнгиб-териб олиш, план ҳамда мажбуриятни қисқа муддатда барвақт бакаринишига эришиш мумкинлиги амалда яна бир марта исботланди.

Ҳулоса шунки, областа Тошкент технологиясини қўлланиб, пахта етиштиришни кўпайтиришда эришилган юқоридидаги муваффақиятлар ҳақиқий бўлиб, унга шубҳа қилишиниң ўрни йўқ.

Шуни қатъий қилиб айтиш мумкинки, Тошкент технологияси шунчаки номига илгор усул эмас, балки ҳақиқий индустриал технология бўлиб, у тўғри қўлланилса бошқа жойларда ҳам яхши самара берини турган гап. Фақат бунинг учун мавжуд бўлган

ИМКОНИЯТЛАРДАН Фойдалана Билиш Керак

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ илгарини йиллари бир неча кун давомидида йиллик планининг 5 проценти миңдоридида булдан ошириб пахта тайёрлагани ростики? Агар шундай бўлса, нега бултур учун ярим процентдан нарига ўтолмайди? Умуман бир кунда йиллик планининг 5 проценти миңдоридида пахта тайёрлаш мумкинми? Бунинг учун Тошкент областадида қандай имконият бор ва у нимадан иборат? Кейинги икки йилда пахтаиниң сифати паясий, ундан кам талаб қилинган нима билан оқлаш, бунга бирон сабаб кўрсатиши мумкинми, деган саволларга ҳам дуч келиляпти.

Ҳа, Тошкент областадида ҳам илгор технологияси қўлланилмадан олдинги даврда пахтаиниң ҳосилдорлиги ва илби ҳажми кам бўлиши устига, уни йнгиб-териб олиш муддатлари чўзилиб кетар, план ва мажбурият ноибр, ҳатто декабр ойида бакариларди. Ери тректорлар билан ҳайдаш, чигит экиш ва гўзани парвариш қилиш ишларини машиналар ёрдамида бакарини пахтачиликни механизациялаш дейладую, аммо ҳосил машиналар билан эмас, балки қўл билан терилса, пахтачиликда энг кўп меҳнат сарфлашни талаб қиладиган, ани шу муҳим жараён механизациялаштирилмас таармоқ комплекс механизациялаштирилди деб айтиш бўлмайдиган. Тошкент технологиясини ери ҳайдашдан тортиб, ҳосил йнгим-теримгача бўлган барча ишларни механизмлар ёрдамида бакарини, яъни тармоқчи чин жамаода комплекс механизациялашга асосланган. Уни индустриал технология деб ҳам айтилишининг боиси шундан иборат.

Тошкент технологияси ери шўдорлашдан бошланиб, ҳосил йнгим-терими билан тугалланади. Аслида Тошкент технологиясини қўлланишдан мақсад ҳозирги вақтда областа экилаётган ўртача гўза навлари вегетациясининг биологик даврларини қисқартириб, ҳосилнинг пишмиш муддатини 150—155 кундан 130—135 кунга келтиришидир.

Август ойининг охирида пахта пишди ва ҳар тўп гўзада икки-учта кўсак очилди. Буни ҳисобга олиб, дефолиация бошлаб юборилди ва қисқа муддатда сифатли қилиб тугалланади.

Гўзанинги барги текис тўқилди, кўсақларнинг очилиши тезлашди. Сентябрь ойининг ўртасида ва кеи билан иккинчи ўн кунлиги охирида кўсақларнинг 75—80 проценти очилди. Шу муддатда машина терими бошлаб юборилди. Областа мавжуд бўлган икки миң саккиз юздан ортқи терим агрегати бутун мавсум давомидида юқори умум билан тўхтусиз ишлатилди.

Биринчи теримда ҳар бир машина билан бир кунда ўрта ҳисобда беш-олти тоннадан, йнгим-терими ишлари аниқ қизғин паллага киргани эса етти-саккиз тоннадан пахта терилди. Илгор механик-ҳайдовчилар эса ўн беш тоннага етакзиб ва булдан ҳам ортқи пахта теринишди. Энди ҳисоблаб қўрайлик. Областининг йиллик халқ ҳўжалик плани 425 миң тонна бўлиб, унинг беш проценти 21250 тонна тенг. Икки миң саккиз юзта машинанинг ҳар бири билан бир кунда ўрта ҳисобда беш тоннадан — жами 14 миң тонна, саккиз тоннадан 22400 тонна пахта терилди. Демак, областа қўлда терилган пахтаиң ҳам ҳисоблаида, беш-олти кун мобайнида кунига йиллик планининг беш-олти проценти миңдоридида ва булдан ошириб пахта тайёрлаш мумкин.

Бу йилги шароит ҳам ўзига хос хусусиятлари билан фарқ қилди. Эсиниг бошида ҳаво салқин келганлиги сабабли барча қўрилган чораларга қарамай ҳосил ҳамма жойда бир вақтда пишиб етилмади. Шу боисдан машина тармоқчилиги асосида, Фалаба, Окқўрғон, Бўтерик, Коммунистик, Фалаба, Окқўрғон, Бўтерик районларида олдинроқ, бошқа районларда кейинроқ бошланди. Терим суръатини тезлаштириш, кунлик ўсишда юқори кўрсаткичга эришиш мавжуд агрегатларнинг ҳаммасини бир вақтда юқори умум билан ишлатишга боғлиқ бўлгани учун областа бир кунда йиллик планининг беш проценти миңдоридида пахта терини ва тайёрлаш имкони бўлмади. Лекин областа бир неча кун давомидида йиллик планининг тўрт процентидан ошириб пахта тайёрлаб, кунлик ўсишда республика энг юқори кўрсаткичга эришди. Шу туфайли терим бошланган дастлабки кунларда республика свод касида охириги ўринлардан бирда бўлган булдан кейинчалик иккинчи ўринга чиқиб олди. Аввал йиллик плани, сўнг эса мажбуриятни муддатидан олдин бакарди. Бу машиналар кудратининг, ҳосил йнгим-теримдида индустриал технология кең қўлланилганининг натижа-сидир.

Республикадаги бошқа областаларда ҳам бунга эришиш имконияти борми? Бор, албат-

та! Фақат ундан фойдалана билиш керак. Республикада ҳаммаси бўлиб ўттиз миңтондан ортқи терим агрегати мавжуд. Агар уларнинг ҳаммаси юқори умум билан ишлатилса ва ҳар бири билан биринчи теримда кунига ҳеч бўлмаганда беш тоннадан пахта терилса (бунга бемалол эришса бўлади), фақат машина терими ҳисобига бир кунда камда икки ярим процентдан пахта тайёрлаш мумкин. Бунинг учун ишни тошкентликлардек ташкил этиш, машина теримини кең йўлга қўйиш лозим.

Тошкент технологиясининг хусусиятлари, талаби, интизоми, тартиб-қоидаи ҳақида юқоридида баён қилинган фикрлардан кейин бу усул нийоатда мураккаб экан, уни бошқа жойларда жорий этиш қийин, бунинг учун кўп вақт керак, ҳаддан ташқари кўп куч-гайрат, сарфлаш талаб этилади, ҳамма ҳам бунинг уйдасидан чиқши мумкинмикан, деган савол туғилиши табиий, албатта.

Чиндан ҳам Тошкент технологияси ўз хусусиятларида кўра мураккаб. У қатъий интизом, талабчанлик, куч-гайрат сарфлаш ишлашга асосланган. Уни жорий этиш ва такомиллаштириш учун кўп вақт керак. Тошкентликлар бу усулни жорий этиш бошлаганларидан буюн орадан ўн йилга яқин вақт ўтди. Лекин гап шундаки, улар Тошкент технологиясини тобора такомиллаштириш ва ҳозиргидек тўла шакллантириб, қарор топтириш учун сабр-тоқат, қатъият билан иш олиб боришди. Унинг интизомига, тартиб-қоидаида тўла риоия этиш ҳаммадан қаттиқ туриб талаб этилди ва одамлар бунга ўргатилди. Халқимизнинг жонининг қийнамасанг, жонона қайда деган нақли бор. Умуман пахта етиштириш осон эмас. Ҳосилдорлигини ошириш, маҳсулотнинг илби ҳажмини кўпайтириш янада қийин. Ҳозирги вақтда пахтакорлардан шунчаки пахта етиштириш осон, балки сифатли пахта етиштириш талаб қилинмоқда. Чигит эртароқ муддатда экилса ва ундириб олинса, гўза сифатли парвариш қилинади ҳамда ҳосил мўл бўлади ва барвақт етилди. У ёрқин-сочили қунларга қолдирмай машиналар билан тезроқ териб олинса маҳсулотнинг сифати яхши бўлади, ундан кўпроқ талаб чиқади, таннархи арзонлашади.

Ўтган йили областа пахтаиниң ҳосилдорлиги ва ҳажми камаягани, сифати пасайгани ва ундан кам талаб чиққанига келганда шунга айтиш керакки, бултур бақорда экилган чигит асосий майдонларда тупроқнинг табиий замири уни чиққани ҳолда, айрим жойларда чигит суви ёрдамида кўзартилиб олинди. Шу туфайли кўрилган барча чора-тадбирларга қарамай, гўзанин вивокантириш, биобирин ҳосилнинг пишиб етилишидаги хилма-хилликни охиригача тутатиш имконияти бўлмади.

Кўзда бу ҳол ҳисобга олинай, хатога йўл қўйилди. Дефолиация табақалаштириб эмас, балки аввалги йиллардагидек барча майдонда бир вақтда ўтказилди. Оқибатда сеппилган химиявий моддаларнинг таъсирини гўзанин био-логик вивокантириш, кең ҳосил бўлган кўсақларнинг пахтаи пишмай қолди, кўсақлар бир текис очилмади. Машина теримини бошладиди ва ҳисобга олинмади. Ҳудди аввалги йиллардагидек барча терим машиналари ба-равар ишга солинди. Лекин улардан юқори умум билан фойдаланиш бўлмади.

Бу, биринчидан, илгарини йиллардагидек бир кунда йиллик планининг беш проценти миңдоридида пахта тайёрлаш имконини бермади. Иккинчидан, хом пахтаи терин натижасида маҳсулотнинг ҳажми камаяди, сифати паясий. Паст сифатли пахтадан эса та мўл талаб қилиш турган гап.

МАШИНАЛАР ШАРОФАТИ

БИРОҚ юқоридиқлардан қетиш назар, ўтган йили областада эштирилган ҳосилнинг 69,9 проценти машиналар билан терилди. Машиналар билан терилган 310 миң 789 тонна пахта асосан биринчи ва иккинчи сановат сортларга қабул қилинди. Далаларда ишлатилган 2850 машинанинг ҳар бири билан мавсумда ўрта ҳисобда 109 тонна пахта терилди. Бу миқдордан пахтаи терини учун механик-ҳайдовчи кўпи билан ўттиз кун вақт сарфланди. Уни қўл билан терини учун ҳар кун олтиш килограммдан пахта тарадиган теримчи 1817 кун вақт сарфлаш талаб қилинарди. Бошқача қилиб айтганда, ҳар бир машина ҳар кун олтиш теримчининг, жами машиналар эса бир юз етмиш бир миң кишининг ишини бакарди.

Машина теримининг областа колхоз ва совхозларига келтирган иқтисодий фойдасига келганда, бир тонна пахтаи тергани учун механик-ҳайдовчиларга ўртача олти сўмдан ҳақ тўланди. Бунга бир йиллик материал сарфи, амортизация ажратмаси, жорий ремонт ва ёнгили-мойлаш материалларига қилинган харажатларни қўшиб ҳисоблаганда, машина билан бир тонна пахтаи терини учун ўрта ҳисобда йнгирма сўм, машинада 310 миң 789 тонна пахтаи терини учун эса олти миллион икки юз миң сўмдан сал ортқи маблағ сарфланди. Агар у қўл билан терилганда теримчиларга бир тоннаи учун ўртача 125 сўмдан — ҳаммаси бўлиб ўттиз тўққиз миллион сўмга яқин ҳақ тўланарди.

Пахтачиликни комплекс механизациялаш, хусусан, ҳосил йнгим-теримини кеңг машиналаштириш Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг тармоқини интенси вивокантиришга қаратилган беш йил бўлиб келди ва булдан кейин ҳам шундай бўлиб қолади. Ҳосил йнгим-теримни максимал даражада машиналаштирилган пахтачилик комплекс механизациялаштирилган деб ҳисобланшини, акс ҳолда кўзланган мақсадга тўла эришилмаслиги ниунтамалик керак. Ҳосил йнгим-теримини машиналаштириш етиштирилган барча пахтаи тез ва нобуд қилимай қисқа муддатда йнгиштириб олиш, план ва мажбуриятни барвақт бакарди, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ҳамда унинг таннархини кең камгайиришдан ташқари, корхоналарнинг ишчи хизматчилар ташқаридан рабон марказларнинг аҳолиси, студент ва ўқувчилардан юз миңлаб кишини теримга сафарбар этишдан воз кечиш имконини ҳам берди.

Пахтачиликнинг истиқболи, ҳозирги замонфан-техника тараққийети фақат ери ҳайдаш, чигит экиш, гўзанин парвариш қилишинигина эмас, балки етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини қўл меҳнати ишлатмасдан машиналар билан терини тақозо этмоқда. Бундай кун албатта келади. Уни имкони борича яқинлаштириш учун ҳаракат қилиш керак. Бунга ёрдам берадиган барча илгор, прогрессив усуллардан фойдаланмоқ даркор. Биз юқоридида афзалликларини исботлаб беришга ҳаракат қилган Тошкент технологияси ана шундай усуллардан биридир.

Х. АБДУСАМАТОВ,
«Совет Ўзбекистон»нинг Тошкент обла-
ста мухбири.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ВОҚЕАЛАР • ХАВАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

ҲАМКОРЛИК СИБСАТИ

ЖАЗОИР. Жазоирнинг ташқи сибсати халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ва миллий мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлидаги курашини қўллаб-қувватлашдан иборат пухта принципларга асосланади, деди ЖХДР ташқи ишлар министри А. Талиб Иброҳимий. У Жазоир журналистлари билан учрашувда сўзлаган нуқтада Жазоир яхши қўшничилиқ ва ҳамкорлик, қўшилмаслик ва Жазоир дидида ажабийларнинг ҳар би базаларини тузишдан воз кечиш сибсатини ўтказоётганлигини уқтириб ўтди.

Министр фалястинлик араб халқининг ўз даҳслез миллий ҳуқуқларини, шу жумладан ўз тақдирини ўзи белгилаш ва ўзининг мустақил давлатини вужудга келтириш ҳуқуқини ҳимоя қилиш йўлидаги одилона курашини Жазоир муттасил қўллаб-қувватлаб келаётганлигини тасдиқлади.

А. Талиб Иброҳимий давом эттаётган Эрон — Ироқ можароси хусусида таассуф билдириб, уруш миғлаб одамларнинг ёстигини қуритганини ва унда қатнашаётган томонларга миллиард-миллиард долларга тушаётганини уқтириб ўтди.

● Жакарта шаҳрида «Агрондустри-84» халқаро кўргазмаси бўлиб ўтди. Совет Иттифоди экспозициялари бу ерга келувчиларга катта қизиқиш уйғотди. Суратда: «Агрондустри-84» кўргазмасининг совет экспозициясида.

В. Федорцев фотоси (ТАСС).

БМТ Бош Ассамблеясининг 39 - сессиясида МУҲИМ ХУЖЖАТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеясининг 39-сессияси ўз ишини якунловчи босқичига кирди. Нийоатда етаётган мунозаралар, шунингдек бу анжуман мавқулаётган резолюциялар БМТга аъзо бўлган мамлакатларнинг гўят катта қўчилиги ядро уруши хавфини бартароф этиш юзасидан, империалистик давлатларнинг агрессив йўлга, реакцион режимларнинг халқ манфиатларига эид сибсатига қарши қатъий чоралар қўрилишини талаб қилиб чиқайотганлигини кўрсатмоқда.

СССРнинг, бошқа социалистик давлатларнинг, шунингдек қўшилмаган бир қанча мамлакатларнинг ташбўбус билан олға сурилган резолюцияи сессия мавқулаганлиги бунинг далилидир. Резолюцияда тинчликни мустаҳкамлаш, уруш хавфини, айниқса ядро уруши хавфини бартароф этиш, қуролланши поёғасини жилдовлаш, ёпасига ва батамом қуролсизлашга эришиш ҳамда янаш ҳуқуқини таъминлашга кўмаклашиш учун бутун чоралар билан куч-гайрат сарфлаш зарурлиги уқтириб ўтилди. Хўшжаъта таъкидланганидек, ядро куролли ишлатилган тақдирда аввалги урушларнинг барча даҳшатлари, одамлар бошига тушган бошқа ҳамма қўфатлар унинг олдида ҳеч гап бўлмай қолади.

Еттига резолюцияда Исроил агрегаторлари босиб олган араб ерларидида инсон ҳуқуқларини буъаётганликлари кескин танқид қилинди. Тель-Авивнинг босиб олган территориялардаги сибсати, деб уқтирилди ҳўжжатларда, қонунга хилоф бўлиб халқаро ҳуқуқни ва БМТнинг тегшилл қарорлари кўпол равишда бузишдан иборатдир.

Миллатлар ҳамжамияти Яқин Шарқда тинчликка эришишга тўсиқлик қилаётган Америка — Исроил тил бириктирувчини газаб билан қоралади. Шу региондаги аҳвол тўғрисида гўят қўчилик овоз билан қабул қилинган резолюцияларда уқтириб ўтиладики, АКШ билан «Стратегик ҳамкорлик» Тель-Авивнинг босқинчилик сибсати ўтказишга рабватлаштирмоқда, Яқин Шарқда ҳар жиҳатдан адолатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатити йўлидаги куч-гайратларини барбод этмоқда. Ана шу ҳўжжатларда таъкидланганидек, Исроил босиб олган араб территорияларидан батамом ва ҳеч сўзсиз чиқиб кетиши, Фалястин халқи ўзининг даҳслез ҳуқуқларини, жумладан ўз тақдирини ўзи белгилаш ва мустақил суверен давлатини барпо этиш ҳуқуқини рўёба чиқариш асосидагина Яқин Шарқдаги аҳволни тинч йўл билан бартароф этиш мумкин.

БМТ Бош Ассамблеяси Вашингтон мададида таъинланган халққа қарши режимлар ҳокимияти теласида турган Чилида, Сальвадор ва Гватемалада инсон ҳуқуқлари ҳаддан ташқари буъаётганлигини таъкидлади. Резолюцияларда таъкидланганки, одамлар ҳар кун қўллаб қамоққа олиниб, қийоққа солинаётганлиги ҳамда шикоятсиз ва инсон қадр-қиматини таҳқирловчи бошқа халқ муносабатлар, граждан аҳолиси қўллаб ўлдирилаётганлигини намойиш этди.

ганлиги ана шу мамлакатларда инсон ҳуқуқлари ҳаддан эниб буъаётганлигини билдирди.

Империалистик давлатлар биринчи навбатда АКШ Миллатлар ҳамжамияти қўчилиқ аъзоларининг фикрига хилоф равишда энг муҳим резолюцияларни овозга қўйиш чоғида ё қарши чиқидлар, ёки бўлмаса бетараф қолдилар.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеяси қуролланши поёғасида қўрилган ёйлашадан хавотирлик билдирди ва хусусан космик соҳада катта-катта потенциалга эга бўлган барча давлатлар инсон космосда қуролланши поёғасининг олдини олиш мақсадида актив кўмаклашишга даъват этди. Космосда қуролланши поёғасини олдини олиш космик фазонини тинчлик мақсадида таққи қилиш ва ундан фойдаланиш соҳасидаги халқаро ҳамкорлиқни вивокантиришининг муҳим шартидир.

Бош Ассамблея илгарини космик фазода қуролланши поёғасининг олдини олиш тўғрисида резолюция қабул қилган эди. Совет Иттифоди «Космосдан фақат тинчлик мақсадида, инсоний бахт-саодати йўлида фойдаланиш тўғрисида» муҳим ва шошилинч масала сифатида Бош Ассамблеянинг 39-сессияси кун тартибига киритган масаланинг муҳокима этилиши инсоният космос ҳарбийлаштирилишининг олдини олишдан ҳаётин манфаатдор эканлигини, халқлар совет ташаббусини кеңг кўламда қўллаб қувватлаётганликларини намойиш этди.

ДИКТАТОРЛИК РЕЖИМИГА ҚАРШИ

ВАШИНГТОН. Жанубий Кореянинг демократик ташкилотлари Чон Ду Хваннинг диктаторлик режимига қарши курашиш учун ўз кучларини бишлаштиришмоқдалар. ЮПИ агентлиги мухбирининг хабар қилишича, иккита йнгим оппозициячи гурппа ҳарбий диктатурани ҳўкимиятдан четлатишга ҳаракат қиладиган янги сибсий партия тузилганини аълон қилди. Янги партия «демократияга кўмаклашиш кенгаши» билан тақиялланган янги демократик партиянинг собиқ раиси Ли Чер Сен бошчилигидаги йнгим оппозициячи ташкилотнинг қўшилиши натижасида в

